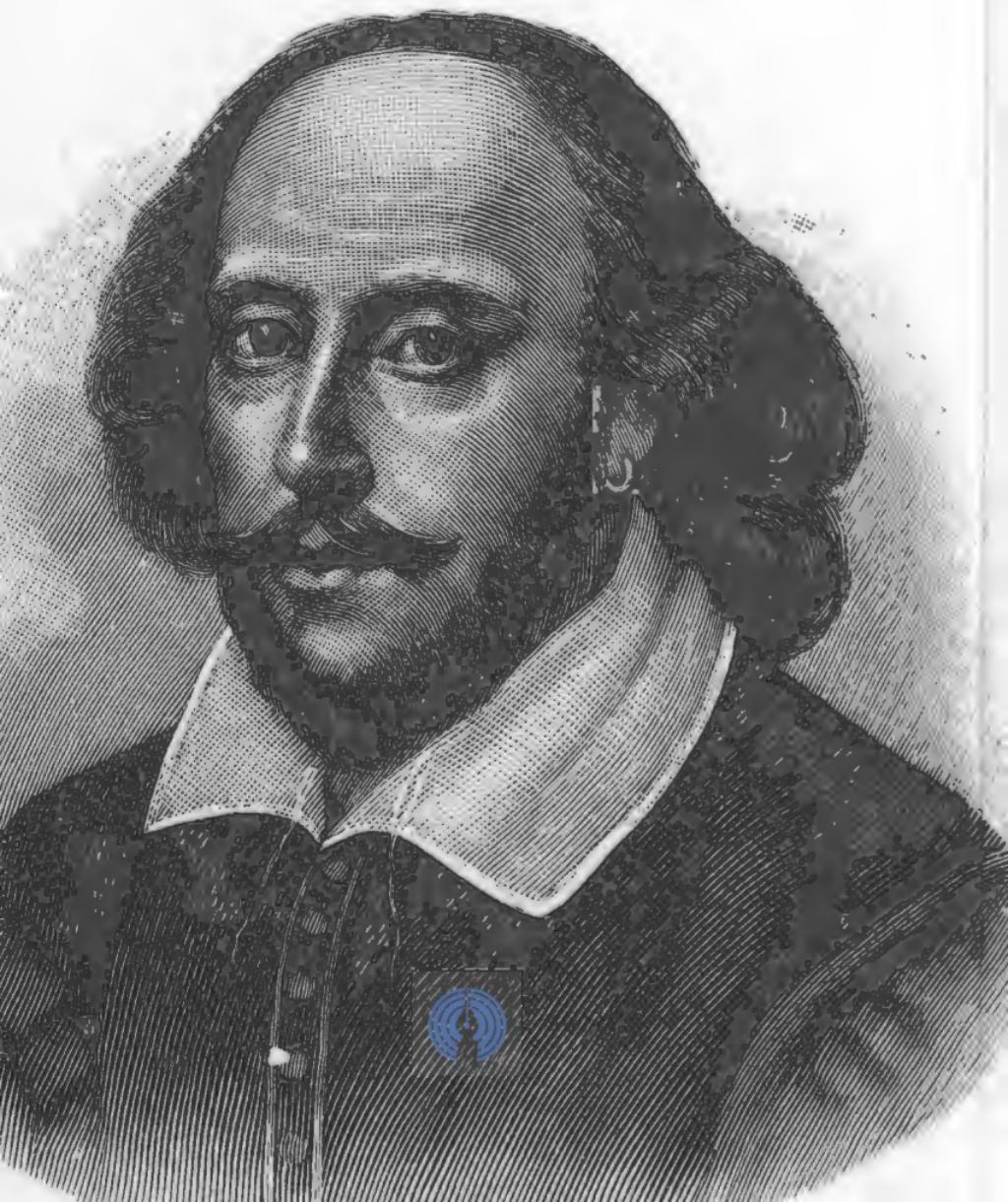

مقدمة کیمبریج بر

لشکسپیر

اما اسمیت

مترجم: هلن اولیانی نیا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ناشربرگزیده

هفدهمین، بیستمین، بیست و دومین
بیست و سومین و بیست و چهارمین
نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران

مقدمة کیمبریج بر

شکسپیر

اما اسمیت

مترجم: هلن اولیائی نیا

انتشارات علمی و فرهنگی

چاپ نخست

تهران ۱۴۰۰

سرشناسه
عنوان و نام بندی‌آور
مشخصات نشر
مشخصات ظاهري
شایك
وضعيت فهرست توسي
يادداشت
موضوع
موضوع
موضوع
شناسه افروزه
شناسه افروزه
شناسه افروزه
رد پندتی کنگره
رد پندتی دیبوری
شماره کتابخانسی مل

اسپيت، إما. Smith, Emma
شكسبير مقدمة كمبريج برإ / إما اسپيت؛ مترجم: هلن أوليانى نيا.
تهران: شركت انتشارات علمي و فرهنگي، ۱۳۹۹.
چهارده، ۲۷۹ صص.
۹۷۸-۶۲۳-۲۷۷-۱۰-۷
فيما
عنوان اصل: The Cambridge Introduction to Shakespeare, 2007.
شكسبير، وليام، ۱۵۶۴ - ۱۶۱۶ . م. Shakespeare, William
شكسبير، وليام، ۱۵۶۴ - ۱۶۱۶ م. ... نقد و تفسير -- دستنامه ها
.Shakespeare, William -- Criticism and interpretation -- Handbooks, manuals, etc
أوليانى نيا، هلن، ۱۲۳۲ - ، مترجم
Ouliae Nia, Helen
شركه انتشارات علمي و فرهنگي
Elmi - Farhangi Publishing Co
PR ۲۸۴
۸۲۲/۲۳
۷۳۴۲۰

شكسبير

نويسنده: إما اسپيت
مترجم: هلن أوليانى نيا
چاب نخست: ۱۴۰۰
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
حروفچي و آماده سازی: انتشارات علمي و فرهنگي
ليتوگراف، چاپ و صحافی: شركت چاپ و نشر علمي و فرهنگي کتبه
حق چاپ محفوظ است.

CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS

This is an authorised translation of *The Cambridge Introduction to Shakespeare*

© Emma Smith 2007

ادارة مرکزی:

بلوار نلسون ماندلا، تقاطع حقاني (جهان کودک)، کوچه کمان، پلاک ۲۵؛ تلفن: ۵۸۴۱۵
کد پستي: ۱۵۱۸۷۳۶۳۱۳؛

فروشگاه مرکزی (پرنسدۀ آپ):

بلوار نلسون ماندلا، بين بلوار گلشهر و ناهید، ابتدائي کوچه گلfram، پلاک ۷۲؛ تلفن: ۰۲۰-۲۴۱۴۰-۳
فروشگاه يك:

خیابان انقلاب، رو به روی در اصلی دانشگاه تهران؛ تلفن: ۰۲۰-۷۸۶ و ۶۶۴۰۰۷۸۶
فروشگاه دو:

خیابان کربلایان زند، بين قائم مقام فراهانی و خردمند، پلاک ۱۳؛ تلفن: ۰۲۰-۷۸۶-۷
۸۸۳۴۳۸۰۶-۷

فهرست مطالب

نه	کلامی از مترجم
یازده	شکسپیر (مقدمه کیمبریج)
سیزده	دیباچه

۱	فصل اول: شخصیت
۱	ایوان ژولیت، ورونا
۴	رئالیسم شکسپیر؟
۷	شخصیت‌های «غیرواقعی» شکسپیر
۹	خواندن شخصیت‌های شکسپیر بر روی صفحه
۱۲	شخصیت‌های شکسپیر بر روی صحنه
۱۳	اجرای دو نقش توسط یک بازیگر بر صحنه اوایل عصر مدرن
۱۸	نوشتن برای بازیگران ویژه
۲۰	فالستاف: شخصیت به مثابه فرد یا نوع (تیپ)
۲۱	نام‌گذاری و فردیت
۲۵	شخصیت به مثابه فرد یا به مثابه ارتباط‌های درونی
۳۰	شخصیت: درون یا برون؟

شخصیت: پس از آن کجا؟

۴۱	فصل دوم: اجرا
۴۱	اندازه نگه دار که اندازه نکوست: بر صحنه آوردن سکوت
۴۶	«بازگشت به متن»: چالش اجرا
۴۸	تفسیر اجرا: رام کردن زن سرکش
۵۳	اجrai موضوعی: نمایشنامه‌ها در زمینه‌های تئاتری متفاوت
۵۷	ارجاع به اجراهای
۵۹	استفاده از فیلم
۶۳	استفاده تطبیقی از فیلم: مکبیث
۷۰	هملت: «بودن یا نبودن»
۷۳	اقتباس: آیا به حد کفايت شکسپیری است؟
۷۵	اجرا: پس از این کجا؟
۸۳	فصل سوم: متون
۸۳	دست شکسپیر
۸۵	بنابراین شکسپیر چه نوشت؟
۸۶	صحنه تا صفحه
۸۷	کوارتوها و فولیوها
۹۰	تألیف به مثابه تفسیر
۹۵	کار مؤلف: نمونه ریچارد دوم
۱۰۱	دستورالعمل‌های صحنه
۱۰۶	پیشوندهای زبانی
۱۰۸	نقش مؤلف: نمونه شاه لیر
۱۱۲	متون: پس از این، کجا؟
۱۲۳	فصل چهارم: زبان
۱۲۳	«با مفهومی دوگانه» (Macbeth 5.7.50)

فهرست مطالب / هفت

۱۲۵	آیا کسی واقعاً چنین سخن می‌گوید؟
۱۳۳	بازی با زبان
۱۳۷	زبان نمایشنامه / زبان شخص
۱۳۹	نشر و نظم
۱۴۲	تغییرات زبان‌شناختی: هنری چهارم ۱
۱۴۵	شعر شکسپیر
۱۴۷	تغییرات زبان‌شناختی: رؤیای نیمه‌شب تابستان
۱۵۰	زبان: پس از این کجا؟

۱۰۰	فصل پنجم: ساختار
۱۰۰	یافتن لب مطلب نمایشنامه
۱۰۹	ژانرهای شکسپیر: پویا، نه ایستا
۱۶۲	ترازدی و کمدی
۱۶۴	ترازدی - گسترش ژانر
۱۶۹	کمدی - گسترش ژانر
۱۷۴	تاریخ: آیا این ژانر ثابت است؟
۱۷۷	ساختاردهی صحنه‌ها: هیاهوی بسیار برای هیچ
۱۸۰	کnar هم گذاری صحنه‌ها، فعال کردن مطابیه (کنایه‌ها): هنری پنجم
۱۸۴	نشان دادن در تقابل با گفتن
۱۸۶	ساختار: پس از این کجا؟

۱۹۵	فصل ششم: منابع
۱۹۵	آتنونی و کلثوپاترا و پلوتارک
۲۰۱	اصالت: آیا شکسپیر یک سارق ادبی بود؟
۲۰۵	شکسپیر در حین کار: مغالطة منظور نویسنده؟
۲۰۷	منبع پس می‌زنند: رومئو و ژولیت و داستان زمستان
۲۱۹	شاعر توanax؟ شاه لیر

۲۲۸ ..... منابع: پس از این کجا؟

۲۳۳	فصل هفتم: تاریخ
۲۳۳	عقل‌شکن سیاسی: تفسیر موضوعی
۲۳۷	نمایشنامه‌های تاریخی: شکسپیر سیاسی؟
۲۴۰	نمایشنامه‌های تاریخی: شکسپیر به عنوان مبلغ؟
۲۴۵	هملت به مثابه نمایشنامه‌ای تاریخی؟
۲۴۷	حمایت ژاکوبینی: شاه لیر و مکبث
۲۵۱	ویژگی تاریخی: نقش جنسیت
۲۵۸	نژاد و اتللو
۲۶۷	تاریخ: پس از این کجا؟
۲۷۵	كتابنامه

کلامی از مترجم

ترجمه کتابی درباره شکسپیر با اطلاعات و موضوعاتی چنین متنوع و خواندنی، در ضمن لذت‌بخش بودن چالش برانگیز است. چند دهه تحصیل و تدریس آثار شکسپیر و چند تألیف درباره آثار وی، مرا در این کار یاری کرد که امیدوارم برای دوستداران آثار کلاسیک، و به ویژه شکسپیر، نیز لذت‌بخش و آموزنده باشد.

بنا به ادعای نویسنده اما اسمیت، کتاب حاضر به درستی، مقدمه و راهنمایی برای دانشجویان و پژوهشگران است، که به تمامی جنبه‌های آثار شکسپیر، به دور از فضل فروشی و تلاش در نگارش صرف‌آمیز دانشگاهی بازخواسته است. او باز کردن و توضیح قابل درک مباحث، کتاب را به حق به راهنمایی ارزشمند برای درک نه تنها شکسپیر، که هر خواننده و دانش آموخته تئاتر، تبدیل کرده است. در ترجمه عنوانین نمایشنامه‌ها، مترجم از آنچه در ترجمه‌های گذشته رایج بوده است، استفاده کرده و در مواردی ترجمه‌های خویش

را معادل قرار داده است. در اسامی شخصیت‌ها نیز، همان تلفظ معمول در زبان انگلیسی اعمال شده است. افزون بر آن، در متن به نکاتی اشاره شده که برای نویسنده شناخته شده است، ولی در مواردی که برای رفع ابهام برای خواننده عام، به توضیحی نیاز بوده، در پرانتز توضیح مختصری اضافه شده است و در پایان حرف «م» به نشانه مترجم آمده است، تا از اصل متن مجزاً شود. در پایان باید اضافه کنم نهایت تلاش در روان ساختن متن ترجمه صورت گرفته است که امیدوارم از دیدگاه خوانندگان عزیز نیز ادعایی به جا باشد.

هلن اولیائی نیا

مرداد ۱۳۹۸

شکسپیر

(مقدمه کیمبریج)

این مقدمه زنده و مبتکرانه بر شکسپیر سبب تعامل و مشارکت پویا با نمایشنامه‌ها، به جای تبادل اطلاعات واقعی می‌شود. با در بر گرفتن شماری از متون، این مقدمه به هفت فصل مبتنی بر موضوع تقسیم شده است: شخصیت، اجراء، متون، زیان، ساختار، منابع و تاریخ و هیچ‌گونه اطلاعات قبلی را مفروض نمی‌داند. در عوض، شیوه‌های اندیشه را مطرح می‌کند و از طریق بخش‌های «پس از این کجا؟» در پایان هر فصل، منابعی برای پژوهش مستقل برای خواننده فراهم می‌آورد. این کتاب از تحقیقات به روز بهره می‌برد، بدون آنکه تحت الشعاع آن‌ها قرار گیرد و برخلاف سایر راهنمای‌ها بر خوانش شکسپیر تأکید می‌کند که حتی در مورد آشناترین و مطرح‌ترین نمایشنامه‌ها، همچنان فضای تازه و نو برای دانشجویان و خوانندگان وجود دارد.

اما اسمیت، عضو هیئت علمی و مدرس کالج هرتفورد دانشگاه آکسفورد است.

دیباچه

این کتاب به منظور ارائه درآمدی بر شکسپیر به دو مفهوم نگاشته شده است. نخست، کتاب به معنایی که در دسترس هم عصران شکسپیر بوده است، یک مقدمه است: یعنی نخستین راهنمای موضوع در لندن قرن شانزدهم، خوانندگان می توانستند «مقدمه»‌هایی در مورد رشته‌های گوناگون خریداری کنند، از ستاره‌شناسی گرفته تا والش، و از شنا گرفته تا مردن خوب. مانند این موارد، سعی کرده‌ام که تجرب خبرگان و آشنايان را مد نظر قرار ندهم. می خواستم این کتاب خود کفا باشد و روی پای خود بایستد، و به مثابه تشویق و راهنمایی برای خوانش و پژوهش بیشتر، از طریق بخش‌های «از این پس کجا؟» پس از هر فصل، عمل کند. هر فصل محدوده‌ای از مثال‌ها را، با تمرکز بر نمایشنامه‌هایی که با سامد بالا مورد مطالعه قرار گرفته‌اند، در بر می‌گیرد. تأکید این کتاب، برخلاف بسیاری از راهنمایی‌های مقدماتی که امروزه در دسترس‌اند، این است که بیشتر با رهیافت‌های انتقادی به نمایشنامه‌های شکسپیر می‌پردازد، تا با واقعیت — یعنی ما چه کار «انجام می‌دهیم»

وقتی شکسپیر را می‌خوانیم یا مطالعه می‌کنیم؟ و من به آن بیشتر به منزله مقدمه‌ای به معنای اخیر آن فکر کرده‌ام: «عمل معرفی یا شناساندن شخصی» (*Oxford English Dictionary*). (نمايشنامه‌های) شکسپیر را ببینید: من فکر می‌کنم در خواهید یافت که چیزهای مشترکی با آن‌ها دارید. امیدوارم به این نکته رسیده باشید.

بسیاری از دانشجویان — به ویژه در کالج هرتفورد، آکسفورد، در بخش آموزش عالی دانشگاه آکسفورد و مدرسه انگلیسی بریدلوف^۱ — این نکته را آشنا می‌یابند، یا به این دلیل که شنیده‌اند در شکل‌ها یا مناسبت‌های مختلف من قسمت‌هایی از آن را خوانده‌اند یا چون آن‌ها برخی از باورهای خود را در اینجا نیز می‌یابند. من به خاطر بهره گرفتن از آن سلسله مکالمات سپاسگزارم. امیلی بارتلز^۲ بزرگوارانه بر همه این مکالمات نگاهی به تیزی چشم عقاب انداخته است، شارلوت بروثر^۳، افزون بر لطف‌های دیگر، مرا از ناخوشایندترین شکل دوست‌بازی رهانیده است. از آنجا که این کتابی است که نتیجه آموزش بوده است، و امیدوارم چیزی به ارمغان آورده، مرا واداشته است تا با عشق به دینم به کسانی، به خاطر آنچه به من آموخته‌اند، فکر کنم: ریتا چمبرلن^۴، جان گرگوری، کاترین دانکن^۵—جونز و به گونه‌ای متفاوت ولی ویژه، ویو اسمیت.

همه وب‌سایت‌های پیشنهادی در آوریل ۲۰۰۶ در دسترس بود، به غیر از مواردی که خود بدان اشاره کرده‌اند. نسخ نمايشنامه‌ها را نیز از کیمبریج جدید استفاده کرده‌اند: برای زحمت از دست رفته عشق^۶، دو خویشاوند شریف^۷، داستان زمستان^۸، که برایشان هنوز نسخه کیمبریج موجود نبود، از مجموعه آثار کامل (شکسپیر) تألیف استانلی ولز و گری تیلر^۹ (2nd edn, Oxford, 2005) بهره برده‌اند.

1. Bread Loaf

2. Bartles

3. Charlotte Brewer

4. *Love's Labour's Lost*

5. *Two Noble Kinsmen*

6. *The Winter's Tale*

7. Stanley Wells and Gary Taylor

فصل اول

شخصیت

ایوان ژولیت، ورونا

در شهر ایتالیایی ورونا، متولیان گردشگری، رومئو و ژولیت شکسپیر، و به ویژه شخصیت ژولیت را، در قلب خود جا داده‌اند. به رغم ارتباط تاریخی ضعیف و بعید میان ژولیت و ورونا، خانه قرون وسطایی مناسبی به عنوان خانه ژولیت برگزیده شده و در دهه ۱۹۳۰ ایوانی بدان افزوده شده است تا فضای را از نظر تصویری با نمادین ترین لحظه نمایشنامه همساز گرداند، هنگامی که ژولیت از آن ایوان با عاشق جدید خود ارتباط برقرار می‌کند. خیل بازدید کنندگان نیز نشانه‌های عشق‌زدگی را به دیوارها افزوده‌اند و با زدن به سینه راست یک مجسمه برنزی مدرن از ژولیت، شانس و اقبال از وی طلب می‌کنند و ظاهراً تعداد بی‌شماری نامه به «ژولیت، ورونا» نوشته می‌شود تا در موارد عاطفی و عشقی از او یاری جویند (که شکفت‌آور است، زیرا مورد ژولیت رابطه عشقی موفقی نبود که بتوان بدان متوصل شد) که توسط گروهی چندزبانه از

داوطلبان معروف به «باشگاه ژولیت» پاسخ داده می‌شود.

در حالی که زندگی اخروی عجیب ژولیت در ورونا یک مورد افراطی است، به زیبایی دو جنبه از علاقه و گرایش ما را به شخصیت پردازی شکسپیر نشان می‌دهد. ابتدا تجسم یک فرد واقعی از کلمات نمایشنامه‌های شکسپیر دلالت بر تلاش فوق العاده خواست و اراده دارد. ما مستأصلته می‌خواهیم باور کنیم که ژولیت یک شخص واقعی است — آرزویی که در اینجا مرتبط است با روایت‌های سفر، عکس‌های فوری تعطیلات، نسخه احساساتی عشق رمانیک، و نشانه‌های مدرن زیارت — بنابراین، اداره‌های گردشگری آنچه ما می‌خواهیم فراهم می‌کنند که با جلوه و تأثیر قرون وسطایی ایوان و ژولیت، به عنوان جایگزینی برای وی، کامل می‌شود. می‌توانیم این جلوه را با این تلاش از سوی خود مقایسه کنیم که عادتاً در خواندن و تماشای نمایشنامه، ما جزئیات غایب را فراهم می‌کنیم یا ناهماهنگی‌ها را به نام رئالیسم هموار می‌کنیم یا ناباوری خود را به حال تعلیق درمی‌آوریم تا با نمایشنامه همراه شویم. ثانیاً این تمایل به اراضی این خواسته، نمایشنامه را تا حد زیادی به عقب می‌اندازد. اختراع ژولیت در این شکل — به عنوان فردی واقعی در خانه‌ای واقعی و در شهری واقعی، به جای مجموعه‌ای از واژگان نوشته شده بر صفحه — یک دنباله و زائده قرن بیستمی است بر نمایشنامه‌ای قرن شانزدهمی؛ یک معادلِ تفسیری ایوان عصر موسولینی است که به خانه‌ای قرون وسطایی وصله خورده است.

بنابراین می‌توانیم بگوییم که اول شخصیت‌های شکسپیر می‌نویسند و دوم، مردم — درست مانند اینکه معانی واژه «شخصیت» از معانی قبلی آنکه «تأثیر» یا «نشانه گرافیک و یا نمادین» بود به معنای غالب کنونی، که ابتدا پس از مرگ شکسپیر ثبت شد، به معنای شخصیتی با فردیت متمایز تغییر یافت. اولین بار که نمایش‌های شکسپیر چاپ شدند، هیچ فهرستی از شخصیت‌های نمایشی به شکلی که ما امروز در نسخ مدرن

می آوریم، وجود نداشت. بنابراین، هیچ معنای واضحی موجود نبود که در آن شخصیت‌های نمایشنامه پیش از واژگانی که بدان صحبت می کرده‌اند، وجود داشته باشد. می‌توانیم شخصیت‌های دراماتیک را به این صورت، یعنی به مثابه محصول زبانی بینیم که به نظر می‌رسند به طور شگفت‌انگیزی خود نیز تولید کننده هستند. به جای به زبان آوردن و ادای کلمات، آن‌ها خود توسط کلمات به بیان درمی‌آیند. یکی از جنبش‌های مباحثه‌ای چرخه‌ای گمراه کننده مطالعه و بررسی شخصیت این بوده که از سخنان شخصی، ما ایده‌ای در مورد شخصیت آنان استخراج می‌کنیم که برای تفسیر همان سخنان به کار می‌روند.

بررسی شخصیت – چگونه شخصیت‌ها در نمایشنامه ارائه می‌شوند، چرا چنین رفتار می‌کنند، و وجه خواندن و یا نگاه به آن‌ها که همانندسازی مؤکد با آنان را ترغیب می‌کند – وجه غالب نقد شکسپیری از روزهای نخستین بوده است. در واقع، اولین درک از آثار شکسپیر، بیش از سایر جنبه‌های آثار وی، به تحسین شخصیت‌پردازی وی می‌انجامید، به ویژه به مثابه پادزهری علیه زبان کهن او یا عدول از معیارهای کلاسیک که در آثار وی مشاهده می‌شد. البته در نوشهای داشگاهی اخیر، کل نظریه «شخصیت» زیر سؤال رفته است. ناقدان در این باره به بحث می‌پردازنند که شخصیت به عنوان خصوصیت درونی متمایز برای تمثیلگران نخست شکسپیر کمتر از زمان ما قابل تشخیص بوده است، و بنابراین مطالعه و بررسی شخصیت مبتنی بر پیشینه برون‌زمانی^۱ است. تمایل ما به اینکه بیندیشیم چگونه مردم خود و دیگران را می‌دیدند و درک می‌کردند، یک مسئله تاریخی در همه زمان‌ها بوده است؛ نقد تاریخ‌مدار این فرضیه را به چالش کشانده و به شکل مشمر ثمری به تغییر مفهوم شخصی و خصوصی در کنار

تکنیک‌های نمایشی در اوایل عصر مدرن پرداخته است. (به «از این پس به کجا؟» برای خوانش مبسوط‌تر در مورد این موضوع، مراجعه کنید). ولی خوانندگان، تماشاگران و اجراکنندگان آثار شکسپیر در برابر این کم‌اهمیت جلوه دادن ظاهري یکی از نخستین منابع لذت از نمایشنامه‌های شکسپیر، سخت مقاومت می‌کنند. بنابراین، این فصل آغازین بحث‌های اصلی در مورد شخصیت راردیابی می‌کند، با این هدف که به جای رد کردن کامل این مسئله، درباره آنچه اغلب ظاهراً باورپذیری شخصیت‌هایی چون هملت یا فالستاف یا بئاتریس در نمایشنامه‌های شکسپیر را دلنشیں می‌کند، به بحث و پرسش پردازیم.

رئالیسم شکسپیر؟

اعلام نظر الکساندر پوپ^۱ مبنی بر اینکه «هر یک از شخصیت‌ها در آثار شکسپیر به همان اندازه یک فرد محسوب می‌شوند که در زندگی واقعی چنین هستند»، بیانگر ادعای نوعی راست‌نمایی روان‌شناختی است که غالباً در مورد قدرت شخصیت‌پردازی شکسپیر مطرح می‌شود. وقتی می‌گوییم ما از طریق جنبه‌هایی از شخصیت‌های شکسپیر، با آن‌ها ارتباط برقرار می‌کنیم، یا آن‌ها را تشخیص می‌دهیم، مشتقانه وارد ارتباطی با آن‌ها می‌شویم که بدان شکل انسانی می‌بخشیم و کنش‌های آنان را با خودمان و با اعمال انسان‌های اطراف خویش مقایسه می‌کنیم. در نتیجه، شخصیت بئاتریس و بندیکت — عشاقد ظاهراً غیرمشتاق هیاهوی بسیار برای هیچ^۲، که بیشتر نمایش را به انکار چیزی می‌گذراند که برای بسیاری از دوستان آنان بدیهی است، مبنی بر اینکه آن‌ها زوج عاشقانه مناسب، ولی رمانشیک غیرمتعارف‌اند — بر این تشخیص ما منطبق است که چنین رفتاری را در دنیای واقعی نیز شاهدیم؛ شاید فکر کنیم همه ما

افرادی را می‌شناسیم که مخالفتشان و ادعای اینکه نمی‌توانند یکدیگر را تحمل کنند، در واقع پوشش نازکی است بر احساسات ژرف پنهانی که از سرِ عادت یا به‌واسطهٔ ترس از آسیب در پیش می‌گیرند و آن افراد در ذهن ما با شخصیت‌های شکسپیر ترکیب می‌شوند تا توهم واقعیت را به وجود آورند. شکسپیر اغلب افرادی را عرضه می‌کند که رخدادهای ویژه‌ای را در زندگی پشت سر می‌گذارند که ممکن است با تجربهٔ خود خوانندگان هماهنگ باشد: مثلاً مرگ پدر در هملت؛ جست‌وجوی یک نوجوان به دنبال هویت بزرگ‌سالانه در محیطی ناآشنا در رویای نیمه‌شب تابستان^۱؛ بار خفه‌کننده انتظارات والدین در هنری چهارم^۲؛ تجربهٔ هیجان‌انگیز عشق اول در رومئو و ژولیت؛ جدل میان وجودان فردی و وظيفة اجتماعی و ملی در ژولیوس سزار. با قرار دادن نمایشنامه‌ها در کنار تجارب خود — و در مواردی بر عکس — با جان دادن به واژگان شکسپیر به شکل عوامل محافظ و اخلاقی چون خودمان، ما بخشی از کار را خودمان انجام می‌دهیم. با استفاده از زبان همدلی عاطفی — همسانی، همدردی، شناخت — اغلب به نظر می‌رسد نقد ادبی به مامی آموزد برای درگیر شدن کامل با نمایشنامه‌ها، باید به شخصیت‌های آن‌ها دست یابیم.

راه‌های زیادی وجود دارند که آثار شکسپیر این گونه آشکارسازی روانی را ترغیب می‌کند. برای نمونه، می‌توانیم به آن لحظات شگفت‌انگیزی اشاره کنیم که یک اشاره و یا کنایه به پیش‌زمینه کلی، برای یک شخصیت ایفای نقش کند — وقتی سر اندرو آگیوچیک ابله در شب دوازدهم آهی سر می‌دهد و می‌گوید «زمانی مرا می‌پرستیدند» (2.3.153)، یا هنگامی که بانو مکبث می‌گوید او خودش دانکن را به قتل می‌رساند، اگر وی «در خواب تا آن حد به پدرم شبیه نبود».

(2.2.12-3). چنین اطلاعاتی واقعاً به پیشبرد داستان کمکی نمی‌کند؛ اما در عوض، به خلق توهمند این تاریخ روان‌شناختی وسیع‌تر، که نمایشنامه کنونی فقط بخش کوچکی از آن است، کمک می‌کند. به نظر من این سطور بر چیزی بیش از آنچه من فرصت بیان آن را در اینجا داشته باشم، دلالت می‌کنند؛ آنچه چون پرچمی علم می‌شود که می‌گوید «دوباره به من نگاه کن». شکسپیر به دنیابی که نمایشنامه را احاطه کرده است، اشاره می‌کند، ولی آن را بیان نمی‌کند؛ در عوض، همان‌گونه که عادت اوست، که نمایش را از میانه یک گفتمان آغاز می‌کند، و ما باید تصور کنیم پیش از آنکه ما بدان برسیم، آغاز شده و تداوم داشته است: با «نه، ولی این بخشش ژنرال ما/ از اندازه بیرون است» (1.1.1-2)، شخصیت فیلو آتنونی و کلثوپاترا را با پاسخی به گفته‌ای ناشنیده و ثبت‌نشده توسط هم صحبت رمی‌اش دیمیتریوس شروع می‌کند (اصطلاح معادل برای چنین وضعیتی، «در میانه چیزها»¹ است).

اگر اشاره به تاریخ کامل‌تر قبلی یکی از راهکارهای شکسپیر برای ارائه شخصیت واقع گرایانه یا رئالیستی است، رهیافت دیگر او را، اعطای عواطف قابل تشخیص به شخصیت‌ها رقم می‌زند. بنابراین، هنگامی که کاپیولت و پسرعمویش در مورد گذشت زمان در رومئو و ژولیت سخن می‌گویند، آن‌ها ناگهان در یک محفل دورهمی خانوادگی، به شکل افراد مسن‌تر، ظاهر می‌شوند: «پسر او سی ساله است». «چگونه چنین می‌گوید؟ / ولی پسر او همین دو سال پیش نگهبان بود» (1.5.38-39). البته این یک ارتباط مضمونی با سرعت نمایشنامه دارد و به ویژه سرعتی که افراد جوان به افراد بزرگ‌سالی تبدیل می‌شوند و اغلب بزرگ‌ترها متوجه آن نیستند، ولی به شکل مهمی است، لحظه کوتاهی است که نمایشنامه این فرایند سریع را، نه از دیدگاه کودکان، بلکه همدلانه از

نگاه والدین می‌بیند. این بخش از صحنه، خطاب به کسی نیست که چون کودکی با اوی رفتار شده است و دیگر به سبب خویشاوندی در یک مهمنانی خانوادگی حضور ندارد؛ در عوض، خطاب به کسانی است که جوانان کمربرسته را به جای کودکان فربه که در حافظه خود حفظ کرده‌اند، می‌بینند و باید تشخیص دهند که آن‌ها نیز سالخورد شده‌اند.

شخصیت‌های «غیرواقعی» شکسپیر

این نمونه‌ها و موارد بی‌شماری از این دست را می‌توان در حمایت از نظر پوپ درباره حقیقت‌نمایی شکسپیر بیان کرد. ولی مواردی وجود دارد که شخصیت‌های شکسپیر به عنوان انسان‌های واقعی چشم ما را به امکانات دیگر می‌بندند و در ک ما را از طریقی که نمایشنامه عمل می‌کند، محدود می‌نماید. برای مثال، این مهم است که به خاطر بسپاریم در جاهای دیگر شخصیت‌های شکسپیر به این قابلیت تشخیص نزدیک می‌شود؛ آن‌ها به گذشته قابل شناخت اشاره ندارند. گاهی این‌ها شخصیت‌های «فرعی» هستند؛ گاهی این برای پیرنگ داستان الزامی است که آنان حقیقت‌پذیری ظاهری را، که برخی از همتایان خود از آن بهره می‌برند، نداشته باشند. مثلاً مورد ماریانا را در اندازه نگه دار که اندازه نکوست، در نظر بگیرید. این نمایشنامه با کنار هم قرار دادن دو پیوند ازدواج منقطع سروکار دارد: اولی پیوند کلادیو و ژولیت، که باردار است، که اعلام می‌کنند ازدواج کرده‌اند (به جز اینکه ما فاقد محکومیت نظم بیرونی هستیم) (1.2.9-10) — به این معنی که ظاهراً آن‌ها مراسم نوعی ازدواج خصوصی، به جای مراسم کلیسايی، پشت سر نهاده‌اند — و بناست توسط حاکم جدید وینا، یعنی آنجلو، به جرم زنا، به عنوان عملی حرام، مجازات شوند. زوج مشابه دیگر، خود آنجلو و مارینا، عروس «در نکاح» است که آنجلو، هنگامی که جهیزیه او در دریا از بین رفت، مارینا را رها و ترک کرد. گردنده مطلق نمایشنامه،